

Gogol Nikolai Vasilevich

Nenä

Николай Гоголь

Nenä

«Public Domain»

Гоголь Н. В.

Неня / Н. В. Гоголь — «Public Domain»,

Содержание

I	5
II	7
Конец ознакомительного фрагмента.	9

Nikolai Vasilevich Gogol

Nenä

I

Huhtikuun 25 päivänä oli Pietarissa harvinaisen kummallinen tapaus. Kotonaan Vosnesenskoï kadun varrella heräsi eräänä aamuna jokseenkin varhain kuuman leivän hajusta parturi Ivan Jakovlevits (hänen sukunimensä on unohtunut); eipä katutaulussakaan ole muuta kuin saippualeukaisen hevosmiehen kuva ynnä kirjoitus: "myöskin lasketaan verta". Kohotettuaan hiukan päätään huomasi hän, että hänen kahville harras vaimonsa – arvoisa rouva – otti juuri uunista paistuneita leipiä.

"Tänään en minä, Praskovja Osipovna, huoli kahvista laisinkaan", sanoi Ivan Jakovlevits. "Minun mieleni tekee sen sijaan kuumaa leipää sipulin kanssa." (Se on: Ivan Jakovlevits olisi kyllä tahtonut molempia, mutta hän tiesi, että oli aivan mahdoton vaatia kahta asiaa yht'aikaa, sillä Praskovja Osipovna ei voinut laisinkaan semmoista kärsiä.)

"Antaa hänen hullun syödä leipää; eipä minulle sitä tarvis ole", ajatteli vaimo itsekseen, "jääpihän minulle kahvia sen enemmän", ja heitti yhden leivän pöydälle.

Säädyllyisyyden vuoksi veti Ivan Jakovlevits, paitasillaan kun oli, hännystakin ylleen ja istahdettuaan pöydän ääreen, riputti leivälle suoloja, toi kaksi sipulin pumppua, otti veitsen käteensä ja rupesi totisen näköisenä leikkaamaan leipää. Jaettuaan leivän kahteen puoliskoon, katsahtaa hän sen keskustaa – ja kummastukseksien huomaa jotain valkeata. Ivan Jakovlevits kaivoi vähän veitsen kärjellä, koetti sormellaan: "Sitkeätä!" sanot hän itsekseen. "Mitähän tuo lienee?" Hän pisti sormensa, veti ulos – nenä! – Ivan Jakovlevits laski kätensä, hieroi silmiään, koetti uudestaan: "nenä, totta tosiaan!" Näyttipä se tutultakin. Kauhu ilmaantui Ivan Jakovlevitsin kasvoille. Tämä kauhu ei kumminkaan ollut mitään sen kiukun rinnalla, mikä hänen vaimonsa valloitti.

"Keltä sinä, peto, nenän olet leikannut?" tiuskasi tämä vimmoissaan. "Lurjus, juoppo! Mimmainen rosvo! Johan minä kolmelta ihmiseltä olen kuullut, että sinä partaa ajellessasi häirit nenän ympärillä tuskin kärsittäväällä ahneudella."

Ivan Jakovlevits ei enää ollut elossa, eikä kuollutkaan. Hän oli tullut siihen päätökseen, ettei tämä nenä ollut kenenkään muun kuin kollegi-assessorin Kovalev'in nenä, jonka partaa hän ajeli joka sunnuntaina ja keskiviikkona.

"Kuules, Praskovja Osipovna! Minä panen tämän nenän rievun sisään ja asetan tuonne nurkkaan; antaa sen loikoa siellä vähän aikaa. Kyllä minä sitten sen korjaan."

"En tahdo kuulla siitä puhuttavankaan! Minäkö antaisin huoneessa olla leikatun nenän?.. Kuivunut raato! Osaat vaan partaveistä hihnaan hivuttaa, mutta tulet pian kykenemättömäksi koko virkaasi toimittamaan, heittiö, kelvoton! Että minä sitten sais sinun tähtesi oikeudessa vastata?.. Vie pois se täältä, pois! Vie minne tahansa, ett'en minä tietäisi haisuakaan siitä! Likaturpa, aasi!"

Ivan Jakovlevits seisoï kuin halolla päähän lyötynä. Tuumaili, ajatteli – eikä tiennyt mitä ajatella.

"Hiisi sen tietää, miten tässä on käynyt", mutisi hän viimein kaapaisten kädellään korvantaustaa, "lienenkö minä ollut humalassa, vai enkö, sitä en totta tosiaan voi varmaan sanoa. Siltä näyttää, että tässä on jotain tavatonta. Sillä leipä – siinä ei mitään sen kummempaa, vaan nenä – siinäpä arvoitus. En, en käsitä laisinkaan!" Ivan Jakovlevits vaikenï. Ajatus, että poliisi ehkä löytää häneltä nenän, todistaa hänet syylliseksi, saattoi miehen aivot sekasin, hänen silmiinsä haamoitti jo somasti hopealla koristettu kaulus, miekka... ja hän vapisi kiireestä kantapähän. Vihdoin viimeinkin sai hän käsiinsä alusvaatteensa, saappaansa, puki ylleen kaiken tuon "joutavan" ja Praskovja Osipovnan tuskastuttavien saarnojen saattamana läksi kadulle riepuun kääritty nenä kourassa.

Hän tahtoi pistää sen jonnekkin kenenkään huomaamatta: joko portin patsaan juurelle tahi jollain tapaa muka vahingossa pudottaa sen kadulle, samalla suikahtaen itse syrjäkadulle. Kaikeksi onnettomuudeksi sattui vastaan tulemaan joku tuttava, kysellen: "Minne menet?" tahi "Kenen partaa näin varhain ajelemaan?" niin ett'ei Ivan Jakovlevits mitenkään saanut sopivaa hetkeä. Jopa hän kerran pudottikin nenän maahan, mutta kaukaa jo osoitti eräs vartija kepillään hänelle, älähtäen: "Nosta ylös, sinä pudotit jotain!" ja Ivan Jakovlevitsin täytyi kuin täytyikin nostaa nenä maasta ja pistää uudestaan taskuunsa. Hän vaipui yhä suurempaan epätoivoon, koska ihmisiä rupesi yhä enemmän vilisemään kadulla sen mukaan kuin makasinit ja puodit avattiin.

Hän päätti mennä Iisakin sillalle tuumaellen eikö hänen sieltä onnistuisi jollakin viekkaudella pudottaa se Nevaan... Mutta ansaitsenpa moitetta siitä, etten tähän saakka ole virkkanut mitään Ivan Jakovlevitsista, tuosta monessa suhteessa arvoisasta miehestä.

Ivan Jakovlevits oli, niinkuin kaikki jollaiset venäläiset käsityöläiset, kauhea juoppo, ja vaikka hän ajelikin joka päivä muitten leukoja, oli hänen omansa aina ajelematonna. Hännystakki oli hänellä (Ivan Jakovlevits ei pitänyt koskaan yllään päällystakkaa) kirjava, toisin sanoen se kyllä oli musta, mutta täynnä tummankeltaisia ja harmaita pilkkuja; kaulus kiiltävä; vaan kolmen napin sijalla rippuivat ainoastaan rihmat. Ivan Jakovlevits oli oikea syynikkiläinen, ja kuu kollegi-assessori Kovalev tapansa mukaan partaa ajeltaessa hänelle sanoi: "Sinun kätesi, Ivan Jakovlevits, haishtavat jollekin!" niin Ivan Jakovlevits vastasi kysymykseen: "Millepä ne haishtaisivat?" "En tiedä, veikkonen, mutta haisevatpa vaan", sanoi kollegi-assessori, ja Ivan Jakovlevits, nuuskaa otettuaan, saippuoihti häneltä palkaksi tästä leuan ja ylähuulen, korvantaustan ja leuanaluksen, sanalla sanoen – mistä häntä vaan halutti.

Olipa tämä arvoisa porvari jo Iisakin sillalla. Hän katsahti ensin ympärilleen, kumartui käsipuun ylitse muka tirkistääkseen sillan alle tokko siellä paljo kaloja uiskenteli, ja pudotti varovasti rievun nenän kanssa. Hänestä tuntui ikäänkuin kymmenen puntaa olisi harteilta vierähtänyt: Ivan Jakovlevits oikein naurahti. Sen sijaan, että olisi virkamiesten leukoja mennyt ajelemaan, käänsi hän askeleensa laitokseen, jonka oven päällä oli sanat: "Syötävää ja teetä", pyytääkseen lasillisen totia, kun hän äkkiä hoksasi sillan päässä seisovan, ylevän näköisen kvartaalin-tarkastajan [korkeampi poliisivirkamies] leveine poskipartoineen, kolmikulmaisine hattuineen ja miekkoineen. Hän jähmettyi; samassa tarkastaja viittasi hänelle sormellaan ja lausui: "Tuleppas tänne, ystäväni!"

Ivan Jakovlevits tunsi puvun ja, otettuaan jo kauempana patalakin päästään, astui varovasti hänen luokseen lausuen: "Olkaa terveenä, teidän ylhäisyytenne!"

"Oi, ei tässä ole puhe, veikkonen, ylhäisyydestä – sanoppas, mitä sinä teit tuolla sillalla?"

"Jumal'avita, herra, kävin partoja ajelemassa ja katsahdin vaan, juokseeko virta kovasti."

"Valehtelet, valehtelet! Etpä sillä pääse. Vastaappas vaan."

"Minä olen valmis ajelemaan teidän armollisuutenne partaa kahdesti, vaikkapa kolmesti viikossa vastustelematta", vastasi Ivan Jakovlevits.

"Äläppäs nyt, veikkonen! Ne ovat loruja vaan. Minulla on kolme parranajajaa ennestään, ja pitävätpä sitä suurena kunnianaankin. Mutta sanoppas nyt vaan, mitä sinä siellä teit?"

Ivan Jakovlevits vaaleni... Tähän haihtui kokonaan tapausten juoksu hämärään, eikä ole mitään tietoa siitä, kuinka sitten kävi.

II

Kollegi-assessori Kovalev heräsi jotensakin varhain ja päästi huuliltaan äänen örrr!.. jonka hän aina teki herätessään, voimatta itsekään selittää minkätähden. Hän nousi istualleen, käski tuoda itselleen pienen, pöydällä seisovan peilin. Hän tahtoi katsoa näpykkää, joka eilisiltana oli noussut hänen nenälleen; mutta suurimmaksi kummastukseksien huomaa hän, että nenän sijalla on ihan tasainen paikka! Säikähtyneenä käski Kovalev tuoda itselleen vettä ja hieroi pyyhlinnalla silmiänsä: "totta tosiaan, ei ole nenää laisinkaan!" Hän rupesi hapuroimaan käsillään tullakseen vakuutetuksi, ett'ei hän nähnyt unta; näyttää siltä, kuin hän todellakin olisi valveilla! Kollegi-assessori hyppäsi vuoteeltaan, kaappasi kädellään – ei ole nenää!.. Hän käski heti paikalla tuoda vaatteensa ja läksi kiireimmiten ylioliisimestarille.

Sillä välin täytyy puhua hiukan Kovalev'ista, jotta lukija voisi nähdä, mitä lajia tämä kollegi-assessori oikeastaan oli. Kollegi-assessoreja, jotka tiedoillaan tämän arvonimen hankkivat, ei saa laisinkaan verrata niihin kollegi-assessoreihin, jotta siksi tulivat Kaukasossa. Nämät ovat kaksi aivan eri lajia. Oppineet kollegi-assessorit... Tämä Venäjä on kumminkin sellainen kummallinen maa, että jos sanot jotain yhdestä kollegi-assessorista, niin kaikki kollegi-assessorit Riiaasta Kamtschatkaan saakka ottavat sen itseensä; se tietääkin kaikista nimityksistä ja arvonimistä. Kovalev oli kaukaasialainen kollegi-assessori. Hänellä oli tämä arvonimi ollut vasta kaksi vuotta; sentähden hän ei voinut sitä hetkeksikään unhottaa; mutta lisätäkseen kiitollisuuden tunnetta itseensä, hän ei koskaan kollegi-assessoriksi itseään nimittänyt, vaan aina majuriksi.

"Kuuleppas eukkoseni", puhui hän tavallisesti kohdatessaan kadulla muijan, jolla maniskoja oli kaupan, "tuleppas luokseni kotiini; asuntoni on Sadovoi-kadun varrella, kysy vaan: asuuko täällä majuri Kovalev, niin sinulle näyttää sen kuka tahansa." Jos hän taas kohtasi jonkun kaunottaren, niin antoi hän sen lisäksi salaisen viittauksen, lisäten: "Kysy vaan, kaunokaiseni, majuri Kovalev'in kortteeria." Tämänpä tähden mekin rupeamme tästä lähtien tätä kollegi-assessoria majuriksi nimeämään.

Majuri Kovalev'illa oli tapana kävellä joka päivä Nevskin prospektilla. Hänen maniskansa kaulus oli aina erinomaisen puhdas ja kiiltävät. Poskiparrat olivat hänellä semmoiset, jommoisia nytkin saa nähdä läänin- ja piirikunnanmaamittareilla, arkkitekteilä ja rykmentin lääkäreillä, samoin kaikellaisilla virkamiehillä ja ylimalkaan kaikilla miehillä, joilla on pulleat punaset posket ja jotka erittäin hyvin pelaavat "bostonia"; nämä poskiparrat menevät poskien keskitse suoraan nenään asti, Majurilla riippui kellon perissä suuri tukku karneooli-sinettejä, vaakunoita ja semmoisia, joihin oli piirretty: keskiviikko, tuorstai, maanantai y.m. Majuri Kovalev oli tullut Pietariin asioille, suoraan sanoen – etsimään itselleen sopivata paikkaa: jos onnistuisi niin vaikkapa virkaatoimittavan kuvernörin, joll'ei – tuomarin virkaa, jossain näkyvämmässä piirikunnassa. Eipä majurilla ollut mitään naimisiin menoakaan vastaan, mutta ainoastaan sillä ehdolla, että morsianta seuraisi kolme sataa tuhatta ruplaa myötäjäisiä. Tästäpä lukija voi itse päättää mimmoinen oli tämän majurin tila, kun hän huomasi jotensakin kovan ja säännöllisen nenänsä sijassa tasaisen, sileän syvennyksen.

Ikäänkuin onnettomuudeksi ei näkynyt kadulla yhtään vosikkaa ja hänen täytyi, kietouduttuansa päällysnuttuunsa, peitettyään kasvonsa liinalla, mennä jalkasin, teeskennellen, että hänen nenänsä vuosi verta. "Mutta jospa se näytti vaan minusta siltä; ei se voi olla mahdollista, että nenä omin päinsä katoaisi", ajatteli hän, astuen tahallaan kahvilaan katsoakseen peiliin. Onneksi ei kahvilassa ollut ketään; pojat lakasivat lattioita ja asettelivat tuoleja paikoilleen; muutamat kantoivat silmät unisina tarjottimilla kuumia piirakoita; pöydillä ja tuoleilla levisivät siellä täällä eiliset kahvilla valetut sanomalehdet. "No Jumalan kiitos, ei ole ketään", mutisi Kovalev, "nytpä saapi tarkastella". Hän meni peläten peilin luo ja katsahti: "Piru vieköön, tämä on hävytöntä", lausui hän sylkäisten; "vaikkapa edes jotain olisi nenän sijalla, vaan kun siinä ei ole mitään!"

Harmistuneena huulta purren läksi hän kahvilasta ja päätti vasten tavallisuutta olla keneenkään katsomatta ja kellekään hymyilemättä. Äkkiä jäi hän aivan kuin naulatuksi seisomaan erään talon ovelle; hänen kasvoissaan liikkui selittämätön asia: käytävän eteen seisattuivat umpivaunut; ovi aukeni ja ulos hyppäsi kyyryselkäinen herra virkanutussa ja juoksi rappuja ylös. Kuinka suuri Kovalevin kauhu ja hämmästys oli, kun hän hoksasi, että tuo oli – juuri hänen nenänsä! Tämän tavattoman seikan tähden huomasi hän silmänsä pimenevän; päättipä kumminkin, vavisten niinkuin haavanlehti, odottaa, käyköön sitten miten tahansa, kunnes tuo palaisi vaunuihinsa. Parin minutin päästä nenä todella palasikin. Hänellä oli yllä kullalla koristettu, pystykauluksinen virkatakki, jalassa säämyskäiset roimahousut, miekka vyöllä. Töyhtöhatusta oli helppo huomata, että hänellä oli valtioneuvoksen arvo. Kaikesta saattoi päätätä, että hän aikoi juuri aamutervehdykselle. Hän katseli kummallekin puolelle, huudahti ajurille: "Annas tänne!" astui vaunuihin ja läksi.

Onneton Kovalev oli vähällä menettää järkensä. Hän ei tiennyt mitä hänen oli ajattelemineenkaan moisen tapauksen johdosta. Mitenkä se totta tosiaan olikaan mahdollista, että nenä, joka eilen vielä oli hänellä tuossa poskien välissä, ei voinut ajaa, eikä kävellä, nyt oli saanut virkatakin yllensä! Hän juoksi vaunujen jälestä, jotka onneksi eivät vierineetkään kauas, vaan seisattuivat Gostinnoi dvor'in eteen [oikeastaan vieraspiha; suuri ryhmä makasiineja ja kauppapuoteja]. Hän juoksi sinne, tunkeutui läpi joukon kerjääjä-ämmiä, joitten kasvot olivat peitetyt hunnuilla, mihin vaan silmiä varten oli kaksi aukkoa jätetty, tuon joukon, jota hän ennen niin kovasti oli pilkannut. Kansaa ei ollut paljo. Kovalev huomasi olevansa niin suuresti hämmennyksissään, ett'ei hän kyennyt vakavasti aprikoimaankaan, ja etsi silmillään tuota herraa joka taholta. Vihdoin äkkäsi hän hänen seisovan erään puodin edessä. Nenän kasvot olivat kokonaan pystykauluksen takana piilossa, ja hän katseli syviin ajatuksiin vaipuneena jotakin esinettä.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.